

Transkribering, FoU-podden avsnitt 94, ECPAT och barns sexuella utsatthet

Intro

Om ni jobbar med den här frågan och vill förbereda er för ett sånt samtal, så det absolut viktigaste som barnen skickar med, är att inte skam- och skuldbelägga.

Poddmusik

Lena

Hej, och välkommen till FoU-podden. Det här avsnittet ska handla om barns sexuella utsatthet. Jag som gör podden heter Lena Stenbrink och med i det här avsnittet är Sophie Josephsson från ECPAT och Lina Larsson från FoU i Sörmland. Varmt välkomna!

Lina och Sophie

Tackar!

Lena

Och vi börjar med. Ni får presentera er lite noggrannare.

Sophie

Sofie Josefsson heter jag och jag är programchef på ECPAT Sverige. Det betyder att jag är ansvarig för vår operativa verksamhet.

Lina

Jag heter Lina Larsson och jag jobbar på FoU i Sörmland och jag vill ju direkt fråga, vad betyder operativ verksamhet?

Sophie

Precis! Nej, men vi har 3 stycken stödverksamheter på ECPAT. Vi har dels ett vuxenstöd som vi kallar för ECPAT vuxenstöd där man som vuxen, oavsett om man är förälder eller professionell eller möter barn på olika sätt, kan kontakta oss om man har frågor om sexuella övergrepp och sen har vi ECPAT hotline som är en webbaserad anmälningssida.

Man kan tipsa om anonymt om sexuella övergrepp på barn och unga både på nätet och utanför nätet. Och sen har vi Ditt ECPAT som är vår stödverksamhet för barn och unga där man som ung person där man som ung person under 18 kan höra av sig till oss och få hjälp och stöd.

Lena

Och sen ECPAT vad är det? Vad står det för?

Sophie

Ja från början när organisationen grundades i Thailand på nittio-talet så var det **End Child Prostitution in Tourism and Trafficking**, och den startades för att man såg att många västerländska framför allt män reste till Sydostasien för att begå övergrepp på barn och

unga. Så då startade verksamheten där och nu är vi mer av ett nätverk i ett hundratal olika länder och här i Sverige då så jobbar vi med sexuella övergrepp på barn i Sverige eller också av svenska förövare utomlands.

Så det var väldigt, väldigt mycket fokus på resande förövare som man kallade det för då. Men just nu finns ju andra typer av sexuell utsatthet i Sverige som vi fokuserar på också.

Lina

En följdfråga för mig blir; den delen med svenska förövare, men inte svenska barn är det nätövergrepp nu för tiden också då, eller?

Sophie

Alltså, brottsligheten har ju utvecklats enormt mycket, framförallt i och med att flera människor har tillgång till internet, men också att internet har använts för att begå sexuella övergrepp på barn och unga på olika sätt, exempelvis under pandemin när det var reserestriktioner så såg vi ju en ökning av det som kallas för livestreamade övergrepp.

Då är det oftast en förövare som kan befinna sig, kanske i Sverige då som då beställer ett övergrepp och då oftast och regisserar det kanske ifrån ... Ja, men vi har sett det i Thailand bland annat. Då funkar det så att man skriver vad man vill ha. Vilken ålder på barn man föredrar och sen så betalar man då för övergreppet och så livestreamas det.

Alltså, då behöver man inte fysiskt resa någonstans, brottsoffret är på en annan sida av jorden. Så att den har utvecklats jättemycket och mycket kring, förr i tiden så kanske man dokumenterade sexuella övergrepp via VHS. Man spelade in och sen så kanske man bytte dem under disk där man hyrde film och sånt så att det fanns en speciell kanske avdelning för att dela med sig av den här typen av dokumenterade övergrepp.

Men numera så är det ju mycket enklare i och med att de flesta har en smart telefon och då kan man ju dokumentera övergrepp på ett annat sätt och sprida det framför allt på ett annat sätt. Så att brotten har utvecklats enormt mycket med hjälp av internet.

Lina

Och skyddseffekten. Har ni någon känsla av att ni hinner med?

Sophie

Nej, vi lägger ju efter väldigt mycket, framför allt när det gäller att ta ner övergreppsmaterial från nätet. Vi har ju lite olika verktyg som vi jobbar med, men ett av de verktygen är egentligen är en samling av olika verktyg bland annat och en web crawler. Och vad den gör egentligen är att varje bild och film får ju som ett fingeravtryck, kan man säga.

Och den här webb crawlern söker ju på nätet både på öppna och stängda delar av nätet. Efter det här fingeravtrycket och då när den får träff så går det en information ut till den som har det här materialet. Servern kan ju vara exempelvis placerad i Sverige eller i

andra delar av världen, men då får man en information från oss som säger att du har övergreppsmaterial lagrat på den servern som du är ansvarig för och du behöver dra ner det här materialet. Det är ju ett sätt att men där ligger vi och jag vet inte. Vi ligger flera miljoner bilder och filmer back trots att vi jobbar febrilt daglig dags för spridningen är så pass stor, och sen så är ju förövare ... De hittar ju hela tiden nya sätt att nå barn och unga och det behöver ju vi ligga före, så att man använder sig av ny teknologi. Nu pratar vi väldigt mycket kring AI genererat övergreppsmaterial exempelvis och där är det viktigt att komma ihåg att när man har en AI så kan man ju träna den på lite olika sätt. Men oftast så tränar man ju den då. Med hjälp av tidigare känt övergreppsmaterial och så kan man använda den för oss för att ta fram nytt material eller också kan man använda den för att ta fram grövre material på redan utsatta brottsoffer. Alltså man manipulerar bilder och filmer så att så att man kan använda sig av.

Mycket av det har vi sett i Media som exempelvis en rad kvinnliga kändisar som har råkat ut för det att man har tagit deras bilder och filmer och sen så har man manipulerat dem så att det ser ut som att de är nakna och det är så klart oerhört kränkande.

Och det är ju en ett nytt sätt att använda teknologin för att kränka barn och kvinnor då, så att det är ju en brottsligheten utvecklas ju hela tiden och där behöver vi försöka hitta sätt att komma ikapp men det som är viktigt att komma ihåg också i och med den här tekniska utvecklingen, är att många av de övergreppen alltså att man sprider nakenbilder exempelvis, begås ju av andra unga. Alltså, det är ett brott där barn, utsätter andra barn och unga.

Så att det också är väldigt viktigt att komma ihåg när vi pratar med våra barn och unga att förövaren inte är den här läskiga farbrorn som kan hoppa fram från en buske, utan det kan också vara en lagkamrat eller en klasskompis eller en partner. Sexuellt våld skiljer sig inte så pass mycket från annat våld. Det är ju oftast någon som man känner i ens närhet som begår de här handlingarna så att det behöver vi också prata om. Och då hjälper det ju inte, Som vuxen exempelvis att säga ”Lägg inte till folk du inte känner på sociala medier” men är oftast är ju sannolikheten högre att man blir utsatt av någon man känner, så att det är ju inte en framgångsrik strategi. Så då behöver man ju kanske prata på lite andra sätt. Det är många delar av samhället där vi behöver hjälpas åt för att se till att skydda barn och unga från övergrepp.

Lena

Men tänker just att de inte ska lägga ut bilder då som kan användas till någonting, men samtidigt då kan de ju i stort sett inte lägga ut bilder på sig själva alla, för att de ändå kan manipuleras.

Sophie

Nej, jag skulle aldrig säga att man inte ska lägga ut bilder själv utan man måste vara väldigt, väldigt försiktig med att inte skam- och skuldbelägga brottsoffer i det här fallet. Och problemet här är ju inte att unga personer delar med sig av nakenbilder, alltså

oavsett vad man som vuxen tänker om det, för att när jag var ung, jag är född på åttiotalet, när jag utforskade min sexualitet när min generation gjorde det, då hade vi ju inte den här typen av mobiler som att du har fått eller filma med och men det här är ju har ju blivit för unga personer att utveckla att utforska sin sexualitet är en del av del av den processen och att säga då till någon att är att du kanske tar bilder och filmer på dig själv som eventuellt kan spridas. Det är ju lite som den diskussionen som man har haft med flickor och kvinnor i alla tider. Om du inte hade den här kjolen eller du inte befann dig på den här platsen då hade inte det här hänt så att jag skulle vilja säga att samtalet snarare, och sen behöver vi absolut vara försiktiga och innan man sätter en telefon i handen på ett barn, så behöver man ju kunna prata om vad finns det för möjligheter med mobilen? Det finns jättemycket roliga spel och man kan träffa unga personer och man kan lära sig. Det finns ju massa såna här roliga, interaktiva verktyg som man kan använda sig av.

Men det finns också risker med att man har den här och på vissa plattformar exempelvis, kan okända personer kommunicera med dig och på vissa plattformar kanske de kan skicka bilder till dig, och den typen av samtal måste man ju absolut ha.

Och jag tänker att man också måste prata med barn och unga kring ja, men hur gör man när man fotograferar? Och där har vi som vuxna ett jättestort ansvar att har vi haft barn och unga som har vuxit upp hela sitt liv genom att vi har fotat dem, utan deras samtycke och har lagt ut det på sociala medier och sen så blir de vuxna och ska gå ingå i olika typer av relationer oavsett om det är kompisrelationer eller en kärleksrelationer och som man uppvuxen med att ens förälder har tagit bilder och filmer utan samtycke, Då blir ju den diskussionen lite svårare kanske att ta.

Så att man börjar var en väldigt tidig ålder att prata kring ... Får jag ta den här bilden eller filmen? Får jag spara bilden eller filmen? Är det okej om jag sprider den? och där är det också viktigt att tänka utifrån barnens ålder och mognad kan man förstå vad det betyder att jag delar den här bilden och filmen på Facebook med mina 50 följare.

Vi har ju sett fall även där. Det liksom bilder på en ung används i mobbning, situation eller kränkande situationer och du behöver inte ens vara naken bilder. Men det kan vara en förälder som kanske tyckte att det här var jättegulligt när barnet var 4 och 5 år. Men sen blir man tonåring och så har föräldrarna kanske en öppen profil på sociala medier och så tar man den här bilden och filmen och och så man använder man den. Så att jag skulle snarare säga att det är jätteviktigt att vi börjar prata med alla barn

Lina

... och alla föräldrar

Sophie

... och alla föräldrar, absolut, kring liksom vad är det för ett och etikett när man delar bilder och filmer, för att sedan när man då hamnar i en situation, ofta som jag sa, så är

det ju inom ramen för någon typ av kärleksrelation, oavsett om den är kortvarig eller långvarig och där har man då ett delat med sig av en bild eller en film. Man har jätteförtroende till någon annan att du får ta del av den här bilden eller filmen.

Där man ju också såklart pratar om att man måste ha samtycke först innan man delar med sig av bilder och filmer. Men om vi säger att det har skett i samtycke jag har gett den till någon jag litar på och sen händer det oftast något i relationen. Det kan vara ja, men svartsjuka eller det kan vara en konflikt eller att man gör slut och så sprids den här bilden vidare.

Då är det ju, då ligger ju skammen ... och liksom skulden ska ju höra hemma hos den som sprider vidare det här materialet snarare än jag som då har gett, dels har fått ett förtroende brutet, vilket är jättejobbigt och svårt, men sen också behöver hantera att den här bilden och filmen sprids och det vi har sett väldigt mycket när det rör exempelvis Expose-konton där barn och unga delar med sig av den här typen av material. Oftast är det unga flickor som utsätts.

Pojkar blir jag ju oftast uthängda genom att man exempelvis dokumenterar en misshandel eller den typen av filmer medan flickor då skam- och skuldbeläggs för sin sexualitet.

Lina

Så egentligen, så behövs det ju också en tydlig diskussion om det är inte OK att du gör det här. Det är inte okej att du gör det här!

Sophie

Absolut, och där ser vi ju också att många barn och unga, framför allt pojkar, men även flickor. Vet inte att man begår brott när man delar med sig av den här typen av material. Att man så här man kanske skickar någonting som jag tyckte var kul att sprida vidare den här och man förstår inte att det här är ju ett brott sen när man under 15 år då kanske man inte är straffmyndig, men det kan ändå bli insatser för att man har spridit vidare den här typen av bilder, men när man är över 15, då kan det bli ganska allvarliga konsekvenser för det är ju också ett allvarligt brott. Alldeles oavsett om det då rör sig om att de är ett barnpornografibrott eller olaga integritetsintrång.

Så att det behöver man verkligen prata med barn och unga om att det är inte bara taskigt. Det kan också vara olagligt.

Lina

Det här är ju en del av att förbereda ... att ECPAT ska komma till länet, för det är därför som vi har bjudit in ECPAT till podden för att det är en del av att alla länets skolor ska få ett erbjudande om sig Safe Selfie Academy-utbildning som en del av suicidpreventionen.

Och det har genomförts sådana insatser i Vingåker och Flen. Och där var det en av de tydligaste sakerna som kom fram att barn inte vet om dom har...

Det är ju samma sak som i Sörmland också med samtyckeslagstiftningen har vi ett utvecklingsprojekt som ligger på regionen som handlar om samtycke. Vad innebär det, vad får man göra? När folk inte vet om de har begått övergrepp, när folk inte vet vad de får och inte får göra? Det är jättestora frågor jag.

Sophie

Vi har ju också väldigt många frågor, framför allt från unga pojkar om jo, men man kanske är då 17 och 18 Och träffar en flicka som är 12, 13 år och vi kan ha både flickor som är 12, 13 år och pojkar som är 15, 17 år som säger "Men jag har samtyckt" och då behöver man också förklara kring så här. Fast du kan inte samtycka när du är 12, 13 år så att det behöver en diskussion om samtycke behöver också handla om vem kan samtycka för den är det är en helt annan sak om man kollar på lagstiftningen om man har 2 ... en som är kanske 14 år och 11 månader och en som är 15 år och en månad. Det kan det vara en helt annan sak än någon som är 12 och någon som är 17.

För då kan ju barnen då, 12-trettonåringar höra av sig till oss säga "Men jag har ju samtyckt, jag vill ju det här". Det spelar faktiskt ingen roll om du har gjort det, för lagstiftningen ser ut på det här sättet och när du är 12-13, så kan du inte samtycka till sexuella handlingar med någon som är över 15 år så att det där är jätteviktigt både för den yngre personen, men även för den äldre för vilka konsekvenser kan det få för en ungs persons liv om man i den åldern då har gjort sig skyldig till våldtäkt mot barn? Ja, men det vet vi ju om att det finns vissa yrken som man inte kommer kanske kunna jobba med eller så. Så det är jätteviktigt för alla att få mer information om vad man har rätt till, men också vilka skyldigheter man har.

Lena

Men om hon tänker lite mer konkret då eller vad man ska säga, Hur arbetar ni mot barn och ungdomar?

Sophie

Ja, men dels så har vi väldigt mycket förebyggande arbete vi ute och träffar skolor och klasser och så runt om i Sverige. Vi har också en hel ...Vi kallar det för en digital plattform som finns på dittecpat.se där du som ung person kan ta del av artiklar om vilka rättigheter du har och om hur lagstiftningen ser ut, men där man också kan läsa andra barn och ungs frågor till oss. Och vi har något som vi kallar för ett frågebänk som är mer av ett forum och där kan man läsa då andra unga personer vad dom har frågat oss om att läsa våra svar och sånt och man har ju också möjlighet att titta på filmer och sånt, som handlar om rättigheter. Och tanken med den är ju att de ska få den information man behöver egentligen för att veta, vad har jag för rättigheter, men också hur lagstiftningen ser ut.

Sen så om man då som ung person känner att ja, men jag får inte den informationen jag behöver. Det är någonting specifikt jag vill fråga om, så kan man ringa till oss om man vill på kvällstid mellan klockan 17 och klockan 22 alla dagar förutom fredagar. Då har vi öppet mellan 15 och 20 eller så kan man chatta med oss och då är man ju också helt anonym och ställa frågor. Då kan det ju vara någonting som har hänt dig själv eller en kompis eller om man bara har någon konkret fråga eller så kan man mejla till oss så vi har lite olika typer av stöd.

Sen har vi också någonting som vi kallar för ett nedtagningsverktyg och det betyder att är det så att man har fått en bild eller en film som har spridits eller att man är rädd för att en bild kanske kan sprida sig framtiden? Då kan man höra av sig till oss och så kan man dela de bilderna och filmerna med oss och då lägger vi det i det här verktyget som jag berättade om som söker efter #-värdena då, om den här bilden eller filmen har spridits på något sätt eller också fortsätter att söka om den skulle spridas i framtiden.

Sophie

Vi kan också hjälpa till med att ta kontakt med sociala medie-plattformar. Mycket material, sprids ju på Snapchat som vi vet, eller Instagram, och då har vi samarbete med de här stora företagen där vi kan berätta för dem då att den här bilden eller filmen som sprids ... den här på en person är under 18 år och den får inte spridas. Så då kan vi hjälpa till och kontakta då man behöver börja med det.

Lina

Hur många ungefär är det som chattar med er? Hur många bilder får ni meddelanden om? Och så?

Sophie

Det varierar väldigt mycket för vi har någonstans mellan sju och tiotusen unga personer som hör av sig till oss varje år som får hjälp och stöd. Och när det gäller bilder och filmer, då kan ett sånt här tips eller ett sådant här ärende vara en bild eller film eller tiotusentals. Så det är jättesvårt att säga. Vi tar ju någonstans 1,5 miljoner bilder per år så att och en del av dem är sådana här ärenden när barn och unga hört av sig och en del av dem är ju tips från allmänheten exempelvis, men oftast när de här bilderna eller filmerna sprids om vi pratar om sådana här expose-konton då som är oftast ett konto som är väldigt lokalt förankrat och det kan vara så pass lokalt förankrade att det kan röra en klass exempelvis. Och det de här personerna bakom kontona gör är att man startar ett konto, oftast på Snapchat eller på Instagram. Och sen döper man kontot då till den här lokala förankringen. Om det skulle kunna vara. Jag vet inte Gårdsskolan 7 bio i någon ort, nu hittar jag bara på, och sen så söker man nakenbilder på flickor som går i den här specifika skolan i den här specifika klassen och där man gör då oftast är att man sprider de här bilderna och sen så skriver man då flickans namn och vilken klass då hon går i och hur gammal hon är ibland andra typer av kontaktuppgifter som användarnamn på sociala medier och sen så taggar man in så många man bara kan för att det här

materialet ska spridas så mycket som möjligt och om vi då får in ett sånt här konto och oftast då de har lokala konton så kan man ju höra av sig direkt då till sociala medie-företaget för att stoppa spridningen av de här kontona och stänga ner kontona.

Men det är som tyvärr oftast händer är att personer då samlar på sig bilder och filmer från de här kontona och lägger i stora sådana här dropbox-länkar och de här länkarna kan ju innehålla allt då från ett fåtal bilder till tiotusentals på brottsoffer och får vi in en sån jättestort länk, då kan det vara ett tips, men det här tipset kan ju då innehålla ja men tusentals barn och unga och flickor som vi behöver då försöka identifiera och det gör vi ju då i och med att de här bilderna och filmerna oftast har personlig information så är det ganska enkelt för oss att hitta de här barnen och för vår del då där vi behöver göra. Eftersom barnen är brottsutsatta i och med att deras bilder och filmer sprids på det här sättet då kontakter vi socialtjänsten och pratar med dom och informerar om vad det är som händer.

Oftast får vi berätta vad ett expose-konto ens är och att det är barnen som utsatts för det brottsliga och att vi gör inte en orosanmälan för att de här flickorna har delat en nakenbild med någon utan vi gör en orosanmälan för att den här bilden sprids av någon annan.

Lina (ca 20)

Men hur blir det med hedersproblematik till exempel?

Sophie

Precis den är jätteviktig och vi har ju såklart några sådana ärenden, men oftast så det man ser i bilden eller filmen ... Det handlar kanske inte om nakenbilder då, utan då är det oftast bilder som där man kanske inte har någon slöja på sig, eller man kanske har en mer avklädd bild och då skriver man ju oftast något liknande i bilden att den här personen är muslim eller att hur kan man bete sig på det här sättet och då ringer vi upp.

För då blir det en helt annan akut situation såklart. Då informerar vi och våra socialtjänsten om att vi misstänker att det finns ett hedersrelaterat i det här ärendet och så får de hantera det utifrån sina riktlinjer. Det är sådana saker som vi tar upp med socialtjänsten direkt.

Lina

Men du sa tidigare att ibland får ni informera socialtjänsten om expose-konton också, det väcker frågor hos mig om kompetens och kompetensbehov.

Sophie

Precis och det är ju jätteviktigt att vi har den här dagen i höst. För den frågan finns ju oftast hos oss. Och barn och unga är oerhört snabba och det kommer snabba nya trender på sociala medier, dels nya sätt att utsatta men också nya plattformar som är inne just nu, som funkar på andra sätt än andra plattformar gör. Och den kunskapen kan ju vara svåra att hela tiden tillgodoses sig med, så att jag upplever ju att det är svårt att

hänga med för många socialtjänster. Expose-ärenden är ju någonting som vi har sett de senaste 3 åren.

Just nu ser vi väldigt mycket, vi kallar det för sextortion och det handlar om sexuell utpressning av pojkar i sexuellt syfte. Det är ju också någonting som kunskapen är väldigt låg om. Och du pratade om suicidprevention tidigare och vi har inga sådana bekräftade ärenden än i Sverige men det vi har sett internationellt är att det är ju flertal ärenden där pojkarna från det att de börjar bli utpressade. För det handlar då om unga pojkar som har blivit kontaktade, framför allt på sociala medier, Snapchat och Instagram. av en annan ung person tror dom. Och det finns bilder på den här unga flickan då oftast och den här personen som pratar med de chattar på ett väldigt förtroendegivande sätt. Man försöker skapa relation till den här unga pojken. Vi har ju flera av de här. Vi har fått in hela chattarna så man ser ju att det här är väldigt skickliga personer som gör det här och de får tilliten av den här pojken och får honom att skicka en nakenbild, De skickar en själv först som de då har stulit från någon annan. Och så fort han då skickar en nakenbild börjar utpressningen.

Och vad de gör då är att de samlar på sig så pass mycket information de kan om den här pojken.

Lina

I den trevliga chatten innan?

Sophie

Precis och också så här, att om du lägger till någon på på Instagram då kanske du har en bild på dig själv. Du kanske har ett lagfoto du kanske är duktig fotbollsspelare då har du ditt lagfoto på dig. Du kanske har bilder på dina föräldrar eller dina kompisar om man tittar på sin egen Instagram så kanske man har ganska mycket information egentligen om sig själv som person och då klipper man ihop oftast ett kollage med det här och så säger man att jag kommer sprida den här nakenbilden alla de här personeerna om du inte ger mig, det kan vara alltifrån 20 kronor till tusentals kronor. Och vi har sett att det går oerhört snabbt och vi har flera fall av suicid internationellt av unga pojkar som det har gått på någon timme eller några timmar från dess att hoten börjar för att det är så skam- och skuldbelagt. Och den psykiska pressen också att man verkligen ser ingen annan utväg. Dina föräldrar kommer få den här bilden eller filmen. Dina skolkompisar kommer få den här bilden eller filmen.

Så att när vi kontaktar socialtjänsten i sådana ärenden, då är det ju verkligen så här. Ni måste agera nu. Ni måste veta hur dåligt de här unga pojkarna mår, vad vi har sett av fall utomlands och det snabba resurser som gäller nu för att inte det här inte det ska gå så pass illa så att det är svårt att hänga med i den här brottsligheten. Men det är väldigt, väldigt viktigt att man gör det.

Lena

Mm ... Men kan man som förälder till ett barn som har blivit utsatt på något sätt få hjälp av er?

Sophie

Det kan man. Vi har en plattform för vuxna också som vi kallar för vuxenstöd och där finns det dels samtalsguider, lite beroende på ålder på barnet, alltså hur man kan prata med unga barn eller små barn om sexuella övergrepp. När man är liten, handlar det mycket om gränser och om kroppen och såna saker och sen när man blir lite äldre hur man kan liksom inleda samtalet kring sexuella övergrepp och sexuell integritet och sånt.

Den typen av samtalsstöd finns. Det finns också mycket artiklar och tips och råd och sånt så där kan man ju först läsa det man känner och sen så kan man boka tid med oss och man kan också chatta med oss och det vi kan göra är ju att ge tips och råd och våra tips och råd bygger ju dels på forskning men också på det andra barn har sagt till oss att "det här behövde jag höra när jag var i den här situationen" och det allra vanligaste som barn och unga säger är ju att man känner skam och skuld och det är ju den här skammen och skulden som gör att man inte berättar för en vuxen och det vet ju oftast den som utsätter brottsoffret. De kommer också att spela väldigt mycket på att om du kommer berätta det här för dina föräldrar då kommer ditt liv vara förstört. Det kommer hända jättemycket hemska saker, så du kan absolut inte berätta det för dina föräldrar.

Och det vi ser exempelvis om det är en ett övergrepp inom familjen, det har vi också ärenden som gäller hos oss, och då kan det ju vara så att man använder ett annat syskon som påtryckningsmedel. "Om du berättar om det som har hänt dig, dels så kommer jag kanske åka in i fängelse och du kommer aldrig få träffa ditt syskon" så att det är mycket såna där saker som man behöver tänka på som vuxen då men att lyfta bort skammen och skulden är ju det absolut viktigaste vi kan göra som vuxna i en sådan situation och där behöver vi, när vi pratar med föräldrar och vuxna, så brukar jag säga till dem att de behöver träna först. "Du behöver titta på dig själv och säga, är jag rätt person att ha det här samtalet med mitt barn? Kan jag lägga mina egna värderingar, mina egna känslor åt sidan så att jag kan möta ett barn som har blivit utsatt för ett övergrepp? För kan du inte det, då kanske finns någon annan vuxen i din närhet. Det kanske finns någon farförälder eller det kanske finns någon partner eller någon som skulle kunna ta det här samtalet i stället eller så kanske man kan kontakta socialtjänsten och be om hjälp och ha det här samtalet, för att man själv tycker att det är så pass svårt för att barnen är väldigt, väldigt bra på att känna in.

Jag har träffat barn och unga som har berättat; "Det är ingenting som hänt mig, men min mamma, hon brukade säga att flickor som gör på det här sättet, ja, men hur dumma kan de vara eller liksom?" Det är klart att barn lyssnar in på det så att man behöver verkligen fundera lite på. Vad tänker jag om det här egentligen? Vi gjorde en undersökning för

några år sedan bland vuxna där jag tror att det var 90% av alla vuxna som tyckte att det var fel att skicka nakenbilder.

90% av alla vuxna och ungefär hälften av alla barn. I våra undersökningar gör det. Då kan man ju tänka sig då som ung person som har skickat en nakenbild och som man är orolig för att något har hänt eller det är något som har hänt och så går jag till en vuxen om då de allra flesta vuxna tycker att det här är fel, då kanske den första känslan eller första reaktionen är att man blir arg och säger, varför gjorde du det här? För att man är rädd. Så att jag tänker att det här behöver man verkligen fundera på. Hur kommer jag reagera i en sådan här situation? Behöver jag hjälp och stöd för att kunna vara så bra stöd som möjligt för mitt barn?

Vi går ju inte in i enskilda ärenden, det är ju inte år uppgift. Vi har ingen juridisk rådgivning eller motsvarande, men vi kan hjälpa och lotsa vidare. Vad har du rätt till för stöd som förälder om sånt här händer? Vem kan du be om hjälp? Fråga om det händer något i skolan, vad är skolans skyldighet och sånt? Den typen av information kan vi hjälpa till med.

Lina

Sen har ni stöd i skolan då?

Sophie

Precis, absolut. Här är det ganska ofta att du pratar om det här med kunskapsbrist förut. Tyvärr har vi ju mött ganska ofta personer inom elevhälsan alldeles oavsett en kurator eller motsvarande som hör av sig till oss och berättar om ganska grova övergrepp som har skett och inte har koll på sin egen anmälningsplikt så där är det jätteviktigt för oss ... och anmälningsplikten. Den är ju svår i många fall för att man kanske bor en lite mindre ort. Man kanske känner föräldrarna och man vill inte riktigt ta sitt fulla ansvar, men där kan det handla om för vår del att berätta att det här barnet är utsatt för ett brott och som brottsoffer har rätt i det här och det här och då måste du ... Du har skyldighet att göra en anmälan till både socialtjänsten och att kontakta polisen. Så mycket av våra samtal med elevhälsan kan ju handla om att informera om vilka skyldigheter man faktiskt har som vuxen i skolan, men i andra fall kan det ju vara lite råd och tips och sånt. Hur ska man hantera en sådan här situation eller vad är ett sånt där expose-konto exempelvis.

Det kan också handla om att på sociala medier så sprids ju väldigt mycket, mycket bilder och filmer och då kan det ju vara unga personer som kan sprida bilder och filmer för att skapa reaktioner. Ibland kan det vara så att man sprider våldsfilm till andra barn kanske. Ibland kan man ju sprida övergreppsbilder och då kan det vara så att man som skolpersonal behöver kunna hantera en sådan situation. Vad gör jag om jag har ett gäng med andra klasser som har fått ett övergrepp spritt mellan sig? Hur ska jag kunna hjälpa dem och stötta dem på bästa sätt?

Lina

Blir det också hur ni ska stötta skolan att stötta vårdnadshavare då, eller hur ...?

Sophie

Jag i vissa fall kan vi få sådana frågor också, var för vår del? Vi går inte in i enskilda ärenden, vi har ju väldigt sällan hela bilden hos oss. Däremot så kan ju vi ge råd och tips kring hur barn och unga vill ha stöd i sådana här situationer eller om vi har andra liknande erfarenheter som vi skulle kunna hjälpa dem med. Men vi kan inte gå in i liksom en pågående situation i en skola eller så. Men det kan ibland handla om att skolan har haft ett ärende och att man kanske vill att vi kommer dit och föreläser eller berättar mer om den här problematiken eller om liknande. Det kan vi också göra.

Lena

Men vad jag förstår så kommer ni att ha en dag den 17 oktober då ni kommer att komma och berätta om ert arbete. Så ... Vilka är det som ska komma den dagen och vad hoppas ni att förmedla och så?

Lina

Det här är ju en del av det arbete för säkerhet på nätet och på andra ställen och som en del av suicidpreventionen så ska alla skolor få möjlighet att vara med på en Safe selfie-utbildning under ... Ja, men det är 3 år som det pågår. Och det har vi berättat om i en tidigare podd (red: [nr 75](#)) . Så den 17 oktober så ska ECPAT komma till Sörmland. Och själva poängen är att vi ska ge en fördjupad kunskap för professionella som möter barn och det är meningen att det ska vara socialtjänsten, skolan, personal inom regionen men också andra som idrottsrörelsen till exempel.

Och vår förhoppning är att det ska vara en mötesplats också för att skapa mer diskussioner emellan och förutsättningar för långsiktighet. Så vi är väldigt glada åt att det här ska hända den 17 oktober och jag är glad att du är här nu också, förstås.

Sophie

Vår förhoppning är ju att vi ska kunna få dela med oss. Varje år så har vi en enkät för barn och unga som vi kallar för "nu på nätet" och det är någonstans mellan 8–13 tusen barn och unga som deltar varje år och de är någonstans mellan 10 och 17 år och i Sverige då och de är väldigt mycket med sig av vilka upplevelser och erfarenheter de har i kontakt med professionella alldeles oavsett om det är inom elevhälsan eller skolan eller om det är socialtjänst eller polis.

De kan också berätta om vad som har varit bra i dom kontakterna, men också vad dom hade önskat istället och det hoppas vi att vi kan dela med oss av för att vi ska kunna bli ännu bättre på att möta barn och unga. Och sen har vi ju också olika, alltså sexuella övergrepp är ju någonting som också utvecklas hela tiden. och det vi har under åren då utifrån de här undersökningarna, släppt olika rapporter som har fokuserat på olika områden. Så vi hoppas ju också att kunna dela mer med oss mer av den här

problematiken kring exposekonton exempelvis hur det drabbar barn och unga och vad man kan göra för att hjälpa barn och unga, vad de själva önskar få stöd med. Men också så vill vi gärna prata lite mer om vår senaste rapport som då handlar om barn och ungas erfarenheter av att sälja sex eller suger-dejta. Och det är ju en problematik som vi har sett de senaste åren där de flesta barn och unga tycker att sälja sex det är någonting som är fel och det är någonting som man inte får eller ska göra och de som köper sex av unga dom är ju förövare och det är oftast äldre män, enligt barnen själva då. Medan det som kallas för sugardejting är lite mer av en glamoriserar form av dejting där du som ung person har "en relation" med en äldre person, oftast någonstans mellan 18 och 30 då och den här personen ger dig en dyra väskor eller middagar eller resor eller fina kläder i utbyte mot olika typer av sexuella tjänster.

Det kan vara fysiska eller också digitala och det här ser barn och unga inte riktigt som lika allvarligt som att sälja sex. Även om lagstiftaren gör det. Det är ju utnyttjande av barn för köp av sexuell handling eller våldtäkt mot barn. Om barnet är under 15 så är det någonting som vi som samhälle ser oerhört allvarligt på. Men bland barn och unga så har de vuxit fram en kultur som också har stötts eller liksom där Media på ett sätt hjälper till att liksom visa de här som tjugooåring som någonting som inte är riktigt lika allvarligt som att sälja sex.

Och det är någonting som vi skulle vilja berätta mer om, framförallt då för att det får konsekvenser för hur man ska bemöta de här barnen och ungdomarna för att tidigare sett när vi har forskning och som visar på att barn och unga säljer sex så handlar det oftast mycket om att man har en självskadeproblematik och det är det som är anledningen. Men vi ser att det är bara en av många anledningar. Vi har barn och unga som då berättar för oss att de sugardejtar. De ser inte att det är något problem med det. De ser inte att de själva tar skada av det särskilt mycket, men däremot när det händer någonting och de behöver hjälp och stöd. Det kan vara så att den personen som hon träffar har dokumenterat den här relationen eller sexuella utbytet och använder det som att pressa eller hotar dem för att stanna kvar i "relationen" och då behöver man hjälp och stöd. Men man kanske inte ser sig själv som att man blivit utsatt för någonting under själva "förhållandet" och då är det ju jätteviktigt att man från socialtjänstens håll eller från polisens håll i det här fallet inte utgår från att det här barnet har en psykisk ohälsa eller en problematik kring självskadebeteende.

Utan man behöver då lyssna in barnen och där har barnen själva gett väldigt mycket råd och tips på vad behövde de ha haft i en sån situation när de sökte stöd och hjälp.

Lina

I Sörmland, i till exempel *Sexit* så använder man ju sex mot ersättning som begrepp. Men ser barnen sugardejting som sex mot ersättning eller inte?

Sophie

Det som de som första hand själva använder då i våra enkäter att sälja sex eller

sugardejting. Sex mot ersättningen skulle de då kanske lägga mer underrätta sälja sex. Men sen är man börjar prata med barnen, för vi har ju också haft flera fokusgrupper med barn och unga med den här erfarenheten. Då kommer man oftast in i samtalet med att det är två helt olika saker. Men sen när man liksom fortsätter prata med dem så ser man att de själva till slut landar i att det är nog lite av samma sak. Men att sälja sex, eller de barnen som gör mest skillnad på de här begreppen är barnen som inte har egen erfarenhet.

Lina

Beror det då på sammanhanget hur man ser på det? Alltså om det är prostitution eller om det är sugardejting eller?

Sophie

Det är det som är så spännande med den här rapporten, att det finns ju många olika delar i det. Dels så spelar det roll vilken relation man har till den personen som man sugardejt för ofta så kan man prata om relationen och man använder ord som att det är något ömsesidigt att man känner att man har ett ansvar gentemot den här personen.

Vi har ju också barn och unga som har kontaktat oss som säger så här, ja men jag tror jag är kär i den här personen, vi har en relation, men han vill inte att jag ska kalla honom min pojkvän, utan han vill att jag ska kalla honom min sugardaddy exempelvis. Så att många av barnen upplever att de har relationer med de här personerna under en längre tid och att då skulle man kanske skilja mellan att sugardating är någonting som kan pågå under en längre tid. Men sälja sex är ju mer en transaktion där man kanske då får cigaretter eller alkohol eller droger eller någon som köper ut eller pengar.

Men där är det ju skiljer sig bilden ofta. De barnen som inte har egen erfarenhet resonerar på ett annat sätt och det är väldigt stora skillnader mellan att sälja sex och att sugardejta där man tänker att de som säljer sex det är barn och unga som tar droger eller som har skadeproblematik och de som sugardejt de kanske inte har den problematiken, utan det är lite mer glamoröst. Det är lite trendigt och så.

Men hos barnen själva som har erfarenheter som jag sa då, då kan man ju börja resonera kring att det här kanske inte är så stor skillnad. Men där vi ser att många har ju en relation till den de sugardejt.

Så det där hoppas vi att kunna prata mer kring också och framför allt kanske bemötande. En del barn som kontaktar oss säger så här, ja, men man har fått pengar eller ersättning för den här relationen. Och vad händer nu när jag vill avsluta den här relationen? Då kan ju den här förövaren säga, du måste betala tillbaka pengarna, du är skyldig mig en massa pengar då en del kanske inte söker hjälp eller stöd för att hon tror att de behöver betala tillbaka det de har fått av den här förövaren. Sådana argument kan man ju använda för att försöka få barnet att stanna kvar i den här i den här utsattheten.

Och så är det såklart inte. Det behöver ju såklart inte betala tillbaka pengar eller sånt man har fått. Det behöver man ju veta om det är ett hinder exempelvis. Det andra kan ju vara då att det finns dokumentation på något sätt att man har filmat de här övergreppen i smyg och att man då om man inte fortsätter med det här då kommer jag sprida det här. Det har vi sett historiskt nära lov, exempelvis att man kanske ser sugardating som en inkomst. Man kanske behöver hjälpa till för att familjen inte har så mycket pengar eller för att man behöver ha ett sommarjobb. Och så kanske man gör det under sommaren eller jullovet eller så och sen så när skolan börjar igen då vill man sluta. Då vill ni inte den här förövaren att du ska sluta och då kan vi se en uppgång i de här ärendena att man använder då bilder eller kommunikation som påtryckning.

Lena

Om man nu vill veta mer om det här faktiskt väldigt viktiga ämnet som du har berättat om och kanske får stöd ifrån er. Var kan man hitta det?

Sophie

Som vuxen då så kan man hitta väldigt mycket samtalsguider och manualer och sånt på ecpatvuxenstod.se där finns det jättemycket information. Man kan också gå in på vår hemsida på ecpat.se och hitta alla de här rapporterna för de finns ju tryckta. Den här nya rapporten kallas "Man ser det som ett hack" och det är citat från barnen som har varit med i den här i de här fokusgrupperna.

Och de rapporterna kan man ladda hem, de är gratis och ta del av om man vill läsa på lite inför det här samtalet. Vi har ju också släppt en rapport om expose-konton och sådant som finns tillgänglig på vår hemsida och även om sextorsion finns också en rapport som man kan ta del av, så det finns väldigt mycket underlag där.

Lena

Och om man vill gå på den här dagen den 17 oktober 2024 är det öppet då för alla. Eller hur ser det ut?

Lina

Det är öppet för personer som möter barn och unga i Sörmland och jobbar med det. Och anmälan finns på [Länsstyrelsens hemsida](https://lansstyrelsen.se).

Lena

Är det något mer som ni tycker att vi har missat som ni vill lägga till i den här podden?

Sophie

Jag kan väl bara lägga till avslutningsvis att är det så att det kommer ett barn eller en ung person och berättar om det här för er eller om ni jobbar med de här frågorna och vill förbereda er för ett sånt här samtal, så är det absolut viktigaste som barnen skickar med att inte skam- och skuldbelägga.

Och det kan vara jätteviktigt att det är jätteviktigt att ha med sig inför ett samtal och där kan man ju verkligen träna på hemmaplan. Man kan stå framför spegeln och det finns jättemycket bra tips också från barn och unga, som har varit utsatta, på var sida om hur man ska möta dem, men absolut inte skam- och skuldbelägga för det är det absolut största hindret från barn och unga att de berättar idag och kan vi hjälpas åt med att inte skam- och skuldbelägga, framför allt flickor för sin sexualitet, då tror jag att vi kan komma mycket närmare till att barn och unga faktiskt vågar berätta om det som har hänt.

Så mitt medskick är att gå in och kolla och ta till sig de råden som finns. Och är det så att ett barn berättar om det här så försök att tänka på att inte bli arg och inte skam- och skuldbelägga brottsoffret.

Lena

Bra avslutning tycker jag, så tack så jättemycket för att ni var med i den här podden!

Och till dig som har lyssnat så vill jag säga tack för att du har lyssnat och önskar dig en toppenfin dag!

Hej då!

Poddmusik

ecpatvuxenstod.se

ecpat.se

[Länsstyrelsens hemsida](#)